

Тема. « Поняття про професію. Класифікація професій.»

Мета: навчити кваліфікувати професії залежно від предмета, мети, засобів і умов праці; сприяти формуванню свідомого ставлення до вибору професії; розвивати вміння аналізувати та узагальнювати; виховувати поважливе ставлення до різних професій.

I. Вивчення нового матеріалу.

1. Огляд класифікації професій.

Слово « професія» означає вид трудової діяльності, яка потребує певної підготовки і є джерелом існування. Це наявність знань, умінь і певних особистісних якостей, необхідних для успішного виконання роботи, за яку отримують винагороду.

Поняття « професія» містить досить широкий спектр трудових функцій. Дуже часто виникає потреба у визначенні конкретної роботи, яку виконує людина, тобто в спеціалізації. Наприклад, спеціалізація лікар – хірург, терапевт та ін.

Класифікувати професії можна за різними ознаками (за першою літерою назви, приналежністю до галузі господарства тощо). Але молода людина, яка стоїть перед вибором професійної діяльності, не завжди точно знає назву професії або її приналежності до певної галузі (промисловості, сільського господарства, сфери обслуговування тощо). Тому найбільш зручною є класифікація, що побудована на ознаках, обумовлених особистими якостями людини (здібностями, станом здоров'я, особистим життєвим досвідом та ін.) При такій класифікації професії поєднують за типами (залежно від об'єкта чи предмета праці), класами (залежно від мети праці), відділами (залежно від засобів праці), групами (залежно від умов праці).

2. Типи професії.

Залежно від об'єкта чи предмета праці, від того, із чим або з ким працює людина, усі професії поділяють на п'ять типів.

Типи професії

Назва	Предмет(об'єкти) праці	Приклади професії (фахів)
„Людина—природа” (П)	Тваринні й рослинні організми, біологічні процеси	Зоотехнік, агроном, овочівник, лаборант, біолог
„Людина—техніка” (Т)	Технологічні об'єкти (механізми, машини, верстати), матеріали, види енергії, об'єкти неживої природи(ґрунти, води, надра Землі)	Інженер-геолог, столяр, ткач, швачка-мотористка, токар, слюсар, металург, архітектор, водій, пілот, кухар, пекар, наладчик устаткування, електрозварювач, майстер з ремонту годинників
„Людина—людина” „Людина—знакова система”(З)	Люди Умовні знаки, коди, цифри, мови	Вихователь дитячого садка, учитель, продавець, перукар, менеджер, диригент, офіціант, лікар, медична сестра, стюардеса, екскурсовод Перекладач, секретар-друкарка, касир, програміст, бухгалтер, кресляр, топограф, геодезист, конструктор
„Людина—художній образ”(Х)	Художній образ, способи його побудови	Різьбяр по каменю, конструктор- модельєр одягу(взуття), настроювач піаніно, артист, композитор, письменник, поет, музикант, оформлювач, візажист

3. Класи професії.

Цілі праці людини відрізняють багатоаспектність та різноманітність, але їх можна об'єднати за трьома напрямками:

- дізнатися;
- перетворити;
- вигадати.

Класи професій

Назва	Мета праці	Приклади професій
Гностичні професії(Г)	Розпізнавати, довідатися, оцінити, перевірити, розрізнити	Контролер ВТК, санітарний лікар, нормувальник, літературний критик, слідчий, експерт
Перетворюючі професії(П)	Перетворити, перемістити, обробити, організувати	Учитель, слюсар, кравець, водій, токар, художник із розпису тканини
Дослідницькі професії(Д)	Сконструювати, дослідити, винайти, розшукати, створити	Розкрійник верху взуття, закрійник, селекціонер, конструктор, композитор.

Г) Відділи професій.

Залежно від знаряддя праці, що застосовуються під час роботи, професії підрозділяють на відділи.

Відділи професій

Назва	Знаряддя праці	Приклади професій(фахів)
Професії, пов'язані з використанням ручної праці(Р)	Ручні й механізовані знаряддя праці	Хірург, столяр, ювелір, кресляр, шахтар, художник, гравер, письменник, медична сестра
Професії, пов'язані з використанням машин із ручним керуванням(М)	Верстати, машини з ручним керуванням	Токар, фрезерувальник, машиніст тепловоза, крана, тракторист, водій трамвая, тролейбуса.
Професії, пов'язані з використанням автоматизованих систем керування (А)	Автоматизовані системи керування, автоматичні прилади, апарати	Диспетчер енергосистеми, оператор автоматизованих ліній, сталевар, оператори хімічного, молочного, м'ясопереробного виробництв, друкар
Професії, пов'язані з функціональними засобами праці (Ф)	Жести, міміка, значення в і емоційні інтонації при вимові слів і фраз	Учитель, актор, тренер, співак, диригент, вихователь дитячого садка, диктор, артист цирку.

Д) Групи професій.

Для будь—якої людини важливими є умови, у яких вона працює чи буде працювати. Тобто існують професії, що мають певні вимоги до фізичного й психічного стану здоров'я працівника.

Групи професій

Назва	Приклади професій(фахів)
Праця в умовах звичайного(побутового) мікроклімату(П)	Економіст, учитель, бухгалтер, перукар, продавець, артист балету чи театру
Праця з перебуванням на відкритому повітрі з різкими перепадами температури, вологості(В)	Пожежник, тракторист, будівельник, дорожній робітник, овочівник, агроном, дворник
Праця в надзвичайних(екстремальних) умовах: під землею, водою, на значній висоті, у повітряному просторі, у “гарячих” цехах, цехах зі шкідливими умовами виробництва(Н)	Водолаз, шахтар, прохідник метро, сталевар, коваль, льотчик, працівники хімічних виробництв, промисловий альпініст
Праця з підвищеною моральною відповідальністю за здоров'я і життя людей, суспільні й матеріальні цінності(М)	Учитель, спортивний тренер, інкасатор, касир, міліціонер, лікар.

Завдання:

Картка 1
1) Прокласифікуй професію „вчитель”.
2) Які вимоги до особистих якостей висуває ця професія.

--

Картка 2
1) Прокласифікуй професію „столяр”.
2) Які знання та вміння необхідні для роботи за цією професією.